Το 4ο «μνημόνιο» ήρθε αθόρυβα – και χωρίς να συνειδητοποιούμε τη σημασία του!

Αναδημοσίευση από το commune.org.gr

του Πάνου Κοσμά

Τα παλιά «καλά» μνημονιακά χρόνια, τα μνημόνια έρχονταν με πολύ θόρυβο, φέρνοντας πάντα περικοπές στις κοινωνικού χαρακτήρα δαπάνες του προϋπολογισμού και νέους φόρους. Είχαν τη μορφή συμφωνίας των ελληνικών κυβερνήσεων με τους δανειστές, ψηφίζονταν στη Βουλή και ξεδιπλωνόταν συντονισμένη επιχείρηση νομιμοποίησής τους με βασικό καμβά το τρομοκρατικό επιχείρημα ότι «είναι υποχρεωτικό, διαφορετικά η χώρα θα οδηγηθεί σε χρεοκοπία» – και τότε θα επιπέσουν επί των κεφαλών μας οι 7 πληγές του Φαραώ. Έτσι βιώσαμε την ψήφιση και υλοποίηση 3 μνημονίων. Έχοντας συνηθίσει να αναγνωρίζουμε τα μνημόνια μέσα από αυτή την «τελετουργία» επιβολής τους, αποδειχθήκαμε ανίκανοι να συνειδητοποιήσουμε ότι το 4ο μνημόνιο ήρθε – χωρίς κανείς να το προαναγγείλει ή να το αντιληφθεί! Η έλευσή του επικυρώθηκε τελεσίδικα με την κατάθεση του προϋπολογισμού του 2023 στη Βουλή τη Δευτέρα 21 Νοεμβρίου.

Όχι, ο προϋπολογισμός του 2023 δεν προβλέπει περικοπές κοινωνικών δαπανών (σε ονομαστικές τιμές): προβλέπει σταθεροποίηση των δαπανών για μισθούς δημόσιων υπαλλήλων και προνοιακά επιδόματα και αύξηση του κονδυλίου για συντάξεις κατά 7,5%. Δεν προβλέπει επίσης νέους φόρους, αλλά αντίθετα φοροαπαλλαγές. Γιατί λοιπόν ισχυριζόμαστε ότι ήρθε το 4ο μνημόνιο;

Η κυβέρνηση «επικυρώνει» με τον προϋπολογισμό τη «βρόμικη

δουλειά» του πληθωρισμού

Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις της Κομισιόν για τα κράτη-μέλη, ο πληθωρισμός στην Ελλάδα θα κλείσει μεσοσταθμικά στο 10% για το 2022 και στο 6% για το 2023. Οι αντίστοιχες προβλέψεις του ελληνικού προϋπολογισμού που κατατέθηκε στη Βουλή, είναι 9,7% και 5,0%. Βάσει αυτών των προβλέψεων, η σωρευτική αύξηση του πληθωρισμού για τη διετία 2022-2023 θα ανέλθει σε 16,6% (προβλέψεις Κομισιόν) και 15,2% (προβλέψεις προϋπολογισμού).[1] Επίσημες στατιστικές για τον πληθωρισμό του εργατικού νοικοκυριού, δηλαδή για την πραγματική αύξηση τιμών του «καλαθιού του νοικοκυριού» (που συνήθως ονομάζουμε «ακρίβεια») δεν υπάρχουν.[2] Υπολογίζεται όμως ότι κινείται σε επίπεδα πάνω από 20% και τείνει προς το 25% (μόνο για το 2022).

Αυτό σημαίνει ότι η πραγματική αξία των κονδυλίων του προϋπολογισμού που αφορούν μισθούς δημόσιων υπαλλήλων, συντάξεις και προνοιακά επιδόματα απαξιώνεται, δηλαδή υφίσταται πραγματική μείωση, ίση με το ύψος του πληθωρισμού. Με βάση τον επίσημο πληθωρισμό, αυτή η μείωση είναι ίση με τη σωρευτική αύξηση του πληθωρισμού για τη διετία 2022-2023, δηλαδή 16,6% με βάση τις προβλέψεις της Κομισιόν ή 15,2% με βάση τις προβλέψεις του ελληνικού προϋπολογισμού. Πρόκειται για μείωση πραγματική – και μνημονιακού επιπέδου!

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ 2021-2023

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2021		2022		2023	
	Σε εκατ. ευρώ	% του ΑΕΠ	Σε εκατ. ευρώ	% του ΑΕΠ	Σε εκατ. ευρώ	% του ΑΕΠ
Μισθοί δ.υ.	13.531	7,44	13.483	6,4	13.756	6,1
Συντάξεις	29.477	16,2	30.151	14,3	31.567	14,1
Μεταβιβάσεις σε ΟΚΑ*	21.555	11,9	21.420	10,2	21.177	9,4
Παροχές σύνταξης**	14.315	-	14.407	-	15.334	-
Παροχές σε ανέργους	405	-	485	-	405	-
Παροχές υγείας	677	-	560	-	361	-
Προνοιακές παροχές	3.569	-	3.595	-	3.528	-
Λοιπά	1.895	-	1.777	-	953	-

*ΟΚΑ: Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης **Κύριας και επικουρικής

Η κυβέρνηση προσποιείται ότι δεν έχει καμία ευθύνη, αφού η

ίδια δεν προχωρεί σε περικοπές μισθών, συντάξεων και κοινωνικών δαπανών κρατώντας τις σχετικές δαπάνες του προϋπολογισμού σταθερές. Ωστόσο, η σταθερότητα ή οι μικρές-ανεπαίσθητες αυξήσεις στο ύψος των δαπανών σε συνθήκες πολύ υψηλού πληθωρισμού σημαίνουν ότι αφήνεται ο πληθωρισμός να τις απαξιώσει σε πολύ υψηλό ποσοστό. Ανεξάρτητα από το πόσο σοβαρές είναι οι κυβερνητικές ευθύνες για τον ίδιο τον πληθωρισμό, το γεγονός είναι ότι η κυβέρνηση είτε δεν κάνει τίποτε είτε κάνει ελάχιστα και ανεπαρκή για να αντισταθμίσει τις απώλειες εξαιτίας του πληθωρισμού. Η κυβέρνηση αφήνει τον πληθωρισμό να κάνει «βαθύ κούρεμα» μισθών δημόσιων υπαλλήλων, συντάξεων και προνοιακών επιδομάτων κρατώντας τις σχετικές κατηγορίες δαπανών καθηλωμένες, δηλαδή αποφεύγοντας να αντισταθμίσει τις απώλειες με ουσιαστική αύξηση των δαπανών.

Η πραγματική μείωση αποτυπώνεται αν κάθε κατηγορία δαπάνης υπολογιστεί ως ποσοστό επί του ΑΕΠ. Επειδή το ΑΕΠ ενσωματώνει (αν και όχι με πλήρη ακρίβεια[3]) τον πληθωρισμό, παρατηρούμε ότι οι σχετικές δαπάνες μεταξύ 2021 και 2023 μειώνονται ως ποσοστό του ΑΕΠ:

- Η δαπάνη για μισθούς των δημόσιων υπαλλήλων μειώνεται ως ποσοστό του ΑΕΠ από 7,44% το 2021 σε 6,1% το 2023.
- Η δαπάνη για συντάξεις μειώνεται από 16,2% του ΑΕΠ το 2021 σε 14,1% του ΑΕΠ το 2022.
- Η δαπάνη για μεταβιβάσεις στους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (για παροχές σύνταξης, παροχές σε ανέργους, παροχές υγείας και προνοιακά επιδόματα) μειώνεται από 11,9% του ΑΕΠ το 2021 σε 9,4% του ΑΕΠ το 2023.

Η πολιτική αυτή είναι διπλά υπόλογη αν πάρουμε υπόψη μας ότι:

- Οι συνταξιούχοι δεν έχουν καμία δυνατότητα να αλλάξουν έστω σε ατομικό επίπεδο την εισοδηματική τους κατάσταση, αφού είναι εκτός αγοράς εργασίας.
- Οι δημόσιοι υπάλληλοι έχουν εξαιρεθεί των μισθολογικών

αυξήσεων για πάνω από μία δεκαετία.

- Τα ποσοστά φτώχειας και κατηγοριών κοινωνικής δυστυχίας στην Ελλάδα είναι ήδη από τα υψηλότερα πανευρωπαϊκά και έτσι η πραγματική μείωση των προνοιακών δαπανών σε υψηλό ποσοστό λόγω του υψηλού πληθωρισμού θα τα εκτοξεύσει σε ακόμη υψηλότερα επίπεδα.

Απώλειες εργατικού εισοδήματος στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας

Φυσικά, δεν εξαιρούνται του «κουρέματος» ούτε οι μισθοί των εργαζόμενων του ιδιωτικού τομέα, αφού ο πληθωρισμός τους απαξιώνει εξίσου. Πριν υπολογίσουμε όμως την απαξίωση/πραγματική περικοπή του εργατικού εισοδήματος λόγω υψηλού πληθωρισμού, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τη σχετική μείωση του εργατικού εισοδήματος σε σχέση με τα εισοδήματα του κεφαλαίου (κέρδη, τόκοι, πρόσοδοι). Αυτή η μείωση αποδίδεται εύγλωττα από τη μείωση του Μεριδίου της Εργασίας στο Προϊόν.[4] Το στατιστικό αυτό μέγεθος αφορά το σύνολο της οικονομίας, επομένως περιλαμβάνει και το εργατικό εισόδημα από μισθωτή εργασία (και την τεκμαρτή αμοιβή εργασίας των αυτοπασχολούμενων).

> *Με βάση τις προβλέψεις της μακροοικονομικής βάσης δεδομένων της Κομισιόν, το Μερίδιο της Εργασίας στο Προϊόν προβλέπεται ότι θα μειωθεί το 2023 σε 47,4%, από 48,5% το 2022, 52,2% το 2021 και 54,9% το 2011. Πρόκειται για τρομακτική για τη μεταπολιτευτική περίοδο «βουτιά» κατά 4,8% κατά τη διετία 2022-23 και 7,5% το 2023 έναντι του 2021. Πρακτικά, με βάση το προβλεπόμενο ΑΕΠ του 2022-2023, προβλέπεται να προκύψει, από την αναδιανομή του εισοδήματος σε βάρος της εργασίας, απώλεια αγοραστικής δύναμης ύψους 9,5 δισ. ευρώ.*

Παρατηρούμε ότι η μείωση σε μία διετία (2022-2023) είναι μεγαλύτερη από τη μείωση στη μνημονιακή δεκαετία 2011-2021, κι αυτό είναι απόδειξη ότι ο πληθωρισμός δεν οφείλεται σε «υπερθέρμανση» της ζήτησης αλλά σε αύξηση των περιθωρίων

κέρδους των επιχειρήσεων (βλ. στο διάγραμμα).[5]

Μερίδιο της Εργασίας στο Προϊόν* και ΑΕΠ** 2021-2023

	2021	2022	2023	2011
Μερίδιο εργασίας	52,2	48,5	47,4	54,9
ΑΕΠ	181.675	210.170	224.134	203.300

*Ποσοστό του ΑΕΠ, **σε εκατ. ευρώ

Όταν οι τραπεζίτες επικυρώνουν το «κούρεμα» των καταθέσεων!

Τα τρία «κανονικά» μνημόνια δεν περιλάμβαναν «κούρεμα» των καταθέσεων. Αντίθετα, το «κούρεμα» των καταθέσεων ήταν η μεγάλη απειλή στο όνομα της οποίας επιβάλλονταν: τα μνημόνια ήταν υποτίθεται υποχρεωτικά διότι χωρίς αυτά, μεταξύ άλλων, θα κινδύνευαν και οι καταθέσεις. Να όμως που το «άτυπο» 4ο μνημόνιο «περιλαμβάνει» και «κούρεμα» -και μάλιστα βαθύ- των καταθέσεων!

Το βαθύ «κούρεμα» των καταθέσεων δεν το επικυρώνει ο προϋπολογισμός αλλά τα επιτόκια καταθέσεων των τραπεζών. Τα οποία είναι καθηλωμένα πρακτικά σε επίπεδα κάτω από 0,5% (ανάλογα με την κατηγορία καταθέσεων)! Με σωρευτικό πληθωρισμό για τη διετία 2022-2023 16,6% (με βάση τις προβλέψεις της Κομισιόν) ή 15,2% (με βάση τον ελληνικό προϋπολογισμό του 2023), το πραγματικό επιτόκιο καταθέσεων[6] είναι -16,1 ή -14,6%! Επομένως, η πραγματική αξία των καταθέσεων θα μειωθεί στη διετία 2022-2023 κατά 15,1% έως 16,5! Με όρους ακρίβειας του «καλαθιού του νοικοκυριού» κυμαίνεται επίσης περί το 25%.

Ιδού λοιπόν που τελικά οι καταθέσεις «κουρεύονται» επί μεταμνημονιακής περιόδου[7] και υπεύθυνοι γι' αυτό δεν είναι το κίνημα ενάντια στα μνημόνια ή η Αριστερά, αλλά οι τραπεζίτες, η κυβέρνηση και οι ευρωπαϊκές αρχές· όσοι δηλαδή επέβαλαν τα 3 «κανονικά» μνημόνια με βασικό επιχείρημα τη σωτηρία των καταθέσεων! Αν υπήρχε ο περιβόητος ευρωπαϊκός μηχανισμός εγγύησης των καταθέσεων, που χάθηκε στον δρόμο προς χάριν των

τραπεζών, τώρα θα όφειλε να επέμβει για να καλύψει τις ζημίες.[8]

Ένα μνημόνιο με αντιστροφή των όρων

Αν λέγοντας μνημόνιο εννοούμε μια διαδικασία που στη βραχυ-μεσοπρόθεσμη μεσοπρόθεσμη διάρκεια, αλλά εμπροσθοβαρώς, περικόπτει σοβαρά το εργατικό εισόδημα (μισθό, κοινωνικό μισθό) και τα περιουσιακά στοιχεία (όπως η ιδιόκτητη κατοικία και οι αποταμιεύσεις) που έχουν αποκτηθεί από μισθωτή εργασία ή αυτο-απασχόληση (που αποφέρει εν μέρει αμοιβή εργασίας), τότε η μη αντιστάθμιση (ή η ελάχιστη ή ανεπαρκής αντιστάθμιση) των απωλειών λόγω υψηλού πληθωρισμού συνιστά τοις πράγμασι μνημόνιο.

Ο τρόπος επιβολής του σε σύγκριση με τον τρόπο επιβολής των τριών «κανονικών» μνημονίων συνιστά αντιστροφή των όρων: Ενώ τα πρώτα 3 μνημόνια μείωναν το εισόδημα με περικοπές και φοροεπιβαρύνσεις σε συνθήκες που ο πληθωρισμός ήταν πρακτικά μηδενικός, το «άτυπο» νέο μνημόνιο κάνει το αντίθετο: κρατά σταθερά τα εισοδήματα σε ονομαστικές τιμές ενώ ο πληθωρισμός είναι πολύ υψηλός. Το αποτέλεσμα είναι ακριβώς το ίδιο: μεγάλη μείωση εισοδημάτων, παροχών του κοινωνικού κράτους και -κάτι που δεν συνέβη επί των 3 μνημονίων- καταθέσεων. Τις περικοπές τις κάνει ο πληθωρισμός, και «απλώς» η κυβέρνηση και οι τράπεζες φροντίζουν να ασκήσει όλη του την απαξιωτική επίδραση.

Η κυβέρνηση βεβαίως ισχυρίζεται πως κάνει ό,τι είναι δυνατόν, επικαλούμενη:

- **Την αύξηση του κατώτατου μισθού σωρευτικά κατά 9,7% (σε δύο δόσεις).** Ωστόσο, αυτή η αύξηση δεν ήρθε για να αντισταθμίσει τις απώλειες στο εργατικό εισόδημα λόγω του υψηλού πληθωρισμού και της πολύ υψηλότερης ακρίβειας, αλλά για να πλησιάσει ο κατώτατος μισθός στα προ του δεύτερου μνημονίου επίπεδα. Το εντυπωσιακό -και

μοναδικό στην ευρωπαϊκή ήπειρο- είναι ότι παρά την αύξηση κατά 10,91% επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ (το 2019) και την αύξηση κατά 9,7% επί κυβέρνησης Μητσοτάκη, ο κατώτατος μισθός στην Ελλάδα είναι κάτω από τα επίπεδα του 2012! Λογικό, αφού ο κατώτατος μισθός μειώθηκε κατά 22,5% το 2012, στο πλαίσιο του δεύτερου μνημονίου…

- **Την εξαγγελθείσα αύξηση των συντάξεων μεσοσταθμικά κατά 7,75% το 2023.** Ωστόσο, αυτή η αύξηση είναι ανεπαρκέστατη και αρκεί για να αντισταθμίσει τον πληθωρισμό (ούτε καν την ακρίβεια) του 2023 – οι απώλειες για τις συντάξεις από τον πληθωρισμό του 2022 έχουν ήδη πραγματοποιηθεί στο ακέραιο.
- **Τα διάφορα επιδόματα για την αντιμετώπιση της ακρίβειας στη διάρκεια του 2022.** Ωστόσο, αυτά είχαν προσωρινό χαρακτήρα και κατά το μεγαλύτερο μέρος τους είχαν τη μορφή απευθείας επιδότησης επιχειρηματικών κλάδων (εταιρειών ενέργειας), πόρρω δε απείχαν από το να αντισταθμίσουν σε αξιόλογο ποσοστό τις πολύ υψηλές απώλειες από τον πληθωρισμό/ακρίβεια.

Είναι σωστό να μιλάμε για νέο μνημόνιο;

Η νέα λεηλασία του εργατικού εισοδήματος είναι αναμφισβήτητα μνημονιακού ύψους – κατ’ ελάχιστον 15% με βάση τον επίσημο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή και έως 25% με βάση την ακρίβεια στο «καλάθι του νοικοκυριού». Γιατί λοιπόν δεν μιλάμε για νέο μνημόνιο;

Τυπικά τα μνημόνια, πέρα από τη βίαιη και απότομη μείωση του εργατικού εισοδήματος, προϋποθέτουν τη θέσπιση κατάστασης «έκτακτης ανάγκης», κατά την οποία ανακαλούνται σειρά από θεσπισμένες ρυθμίσεις και διαδικασίες που προβλέπονται από την εργατική νομοθεσία (συλλογικές διαπραγματεύσεις, συλλογικές συμβάσεις κ.λπ.), περιορίζονται δραστικά τα περιθώρια κινήσεων των εγχώριων κοινοβουλευτικών και διοικητικών αρχών και η χώρα μπαίνει σε καθεστώς σκληρής διεθνούς εποπτείας. Με τις ίδιες ακριβώς απαιτήσεις ακριβολογίας όμως, δεν θα έπρεπε να μιλάμε για νεοφιλελευθερισμό, σε συνθήκες που οι ανάγκες διαχείρισης

του συστήματος επιβάλλουν πολιτικές θηριώδους κρατικής παρέμβασης στην οικονομία (τα δεκάδες τρισ. ευρώ της «ποσοτικής χαλάρωσης» των κεντρικών τραπεζών και η τετραετής δημοσιονομική ευελιξία που επανέφερε «νομίμως» τα ελλείμματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση) ενώ τα επιτόκια καταθέσεων είχαν καθηλωθεί ακόμη και σε αρνητικά επίπεδα στον ανοδικό κύκλο της οικονομίας, και τώρα, παρόλο που αυξάνονται, αποτελούν κλάσμα του πληθωρισμού).

Επιπλέον, η Ελλάδα είναι η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που παρά την έξοδο από τα μνημόνια και πρόσφατα από το καθεστώς της ενισχυμένης εποπτείας, όχι μόνο δεν επανήλθε το καθεστώς των συλλογικών διαπραγματεύσεων (αντίθετα, ενισχύθηκε η νομοθεσία ενάντια στο δικαίωμα στην απεργία και στον εργατικό συνδικαλισμό) αλλά δεν αποκαταστάθηκαν καν οι απώλειες στο εργατικό εισόδημα κατά τη μνημονιακή περίοδο.

Το μνημονιακό καθεστώς ακραίας εκμετάλλευσης της εργασίας παραμένει και θωρακίζεται θεσμικά, οι απώλειες της μνημονιακής περιόδου στο εργατικό εισόδημα παραμένουν σε μεγάλο βαθμό και τώρα έχουμε νέο κύμα απωλειών, και σε αυτές πρέπει να υπολογίσουμε και τις απώλειες από την αναμενόμενη ύφεση του 2023. Η εργασία παραμένει σε καθεστώς μνημονίων και τώρα, με τον πληθωρισμό και την ακρίβεια, υφίσταται τις συνέπειες ενός ακόμη, «άτυπου» μνημονίου.

Σε αυτές τις συνθήκες, το αίτημα της Αριστεράς θα έπρεπε να είναι η **έξοδος και της εργασίας από τα μνημόνια**[9] και η **αντιστάθμιση των απωλειών από τον πληθωρισμό**, που συνιστούν τοις πράγμασι ένα νέο -και μάλλον το ειδεχθέστερο όλων- μνημόνιο.

> *Ο ΣΥΡΙΖΑ το 2018 είχε κάθε λόγο να πανηγυρίζει για την «έξοδο από τα μνημόνια», που ήταν έξοδος μόνο για τα κέρδη και σχετική έξοδος όσον αφορά την «αυτονομία» των κυβερνήσεων στην άσκηση οικονομικής πολιτικής. Η ΝΔ έχει κάθε λόγο να πανηγυρίζει για την έξοδο από το καθεστώς της «ενισχυμένης εποπτείας» και την «επιστροφή στην κανονικότητα». Η Αριστερά*

δεν έχει κανέναν λόγο να αφήνει ελεύθερο τον χώρο για τέτοιου είδους πανηγυρισμούς και ισχυρισμούς όταν οι συνθήκες ζωής των εργαζόμενων τάξεων επιδεινώνονται κατά κύματα. Η «επιστροφή στην κανονικότητα» επί της ουσίας σημαίνει ότι οι έκτακτες υπερεξουσίες της διεθνούς εποπτείας υποκαθίστανται από την «εθνική ιδιοκτησία» των μνημονιακών πολιτικών ακραίας λιτότητας, όπως περιγράφονται από την έκθεση Πισσαρίδη. Είναι αυτή η ιδιοκτησία που επιβάλλει να αφεθεί ο πληθωρισμός να κάνει όλη τη «βρόμικη δουλειά» σε βάρος του εργατικού εισοδήματος με τα ελάχιστα δυνατά αντισταθμίσματα.

Στην Ελλάδα δεν υπήρξε ποτέ για τις εργαζόμενες τάξεις επιστροφή στην «κανονικότητα» ενός ήπιου νεοφιλελευθερισμού, αντίθετα είχαμε μια ήπια αποδυνάμωση της μνημομιακής κανονικότητας, που παρέμεινε σε ισχύ. Τώρα, έχουμε ένα διπλό κύμα επιδείνωσης για τις εργαζόμενες τάξεις: σε πρώτη φάση με υψηλό πληθωρισμό σε συνδυασμό με χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και σε δεύτερη φάση με μικρή αποκλιμάκωση του πληθωρισμού σε συνδυασμό με ύφεση. Αυτό το νέο, διπλό κύμα θα έχει καθολική ισχύ και θα αγκαλιάσει τα πάντα, επιφέροντας μια «βύθιση» στις συνθήκες ζωής των εργαζόμενων τάξεων ισάξια αν όχι και μεγαλύτερη από τα «κανονικά» μνημόνια.

Αν ο νεοφιλελευθερισμός παραμένει -παρά τη χρεοκοπία βασικών του δογμάτων- επειδή ο πυρήνας του, η στρατηγική της λιτότητας, παραμένει άθικτος, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο παραμένουν και τα μνημόνια, επειδή παραμένει ο πυρήνας τους: η κατά κύματα λεηλασία του εργατικού εισοδήματος. Να είμαστε ακριβολόγοι όταν μιλάμε θεωρητικά, αλλά ταυτόχρονα να αποδίδουμε όσα συμβαίνουν με έννοιες των οποίων το περιεχόμενο είναι αναγνωρίσιμο από τις εργαζόμενες τάξεις μέσα από τα βιώματα και τις εμπειρίες τους και επομένως μπορούν να είναι πολιτικά κρουστικές. Όταν λέμε, τεκμηριώνοντάς το με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, ότι η Ελλάδα εξακολουθεί να παραμένει σε υπερδεκαετή κύκλο οικονομικής και κοινωνικής παρακμής, εμφατική ως προς αυτό εξαίρεση σε όλη την

Ευρώπη,[10] λέμε, μεταξύ άλλων, ότι οι εργαζόμενες τάξεις εξακολουθούν να ζουν στη μίζερη και βασανισμένη ζωή που τους επιβλήθηκε από τα μνημόνια. Και τώρα έρχεται μια νέα μαζική υποβάθμιση όχι επειδή υπάρχει πληθωρισμός, αλλά επειδή, συνειδητά, δεν υπάρχουν κρατικές πολιτικές αντιστάθμισης των απωλειών.[11]

> *Αν πάντως, στο όνομα πραγματικών διαφορών από τα «κανονικά» μνημόνια και για λόγους ακριβολογίας, δεν επιλέξουμε να μιλήσουμε για νέο μνημόνιο, ας αναγνωρίσουμε στην πραγματική του διάσταση το πραγματικό μέγεθος της νέας λεηλασίας του εργατικού εισοδήματος και ας πράξουμε αναλόγως: ας οργανώσουμε την εργατική και κοινωνική αντίσταση με την αρμόζουσα αίσθηση των διαστάσεων και συνεπειών του νέου «μνημονιακού» κύματος και επομένως με την αίσθηση του κατεπείγοντος. Κάτι που «ξεχάσαμε» να κάνουμε στα χρόνια ύστερα από την προδοσία του ΣΥΡΙΖΑ και την ήττα του 2015. Κάποτε όμως -και μάλιστα… χθες!- πρέπει να ολοκληρωθεί ο κύκλος του πολιτικού πένθους για την ήττα του 2015. Ζούμε σε καιρούς πολύ υψηλής διακινδύνευσης και απαιτούνται άλλα ανακλαστικά…*

Σημειώσεις-παραπομπές

1. Ο σωρευτικός πληθωρισμός τη διετία 2022-2023 δεν είναι το απλό άθροισμα του πληθωρισμού του 2022 συν τον πληθωρισμό του 2023 αλλά λίγο υψηλότερος, επειδή η αύξηση του 2023 προστίθεται στις αυξημένες τιμές του 2022 κι όχι στις τιμές του 2021.

2. Υπάρχει λόγος γι’ αυτό: Ο επίσημος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (πληθωρισμός) είναι ένα μεσοσταθμικό μέγεθος, στο οποίο συμμετέχει όλη η γκάμα των καταναλωτικών προϊόντων με μια ορισμένη στάθμιση ανά κατηγορία προϊόντων, κοινή για όλα τα κοινωνικά στρώματα ανεξαρτήτως εισοδήματος και καταναλωτικών αναγκών και «προτύπων». Το ηλεκτρικό ρεύμα, το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο θέρμανσης, το ψωμί, το γάλα και τα ζυμαρικά,

μαζί με τα προϊόντα πολυτελείας και γενικά τα προϊόντα που δεν καταναλώνουν οι εργαζόμενες τάξεις συμμετέχουν στον πληθωρισμό με την ίδια στάθμιση. Έτσι, ιδιαίτερα σε συνθήκες υψηλού πληθωρισμού, η «ακρίβεια», δηλαδή η αύξηση τιμών στα είδη που συνθέτουν το «καλάθι του νοικοκυριού» είναι πολύ μεγαλύτερη από τον επίσημο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

3. Οι αυξήσεις τιμών στα καταναλωτικά προϊόντα αποδίδεται από τον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (πληθωρισμός), ενώ η αύξηση του ΑΕΠ εξαιτίας της ανόδου των τιμών αποδίδεται από τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ. Ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ κυμαίνεται σε επίπεδα κοντά στον ΔΤΚ αλλά δεν ταυτίζεται με αυτόν. Για παράδειγμα, ο προϋπολογισμός του 2023 προβλέπει ότι ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ θα είναι 9,6% ενώ ο πληθωρισμός 9,7%.

4. Το Μερίδιο της Εργασίας στο Προϊόν είναι ποσοστό επί του ΑΕΠ (του ετησίως παραγόμενου προϊόντος σε μία χώρα) και αποδίδει το μέρος της συνολικής παραγόμενης αξίας που αντιστοιχεί στα εισοδήματα της μισθωτής εργασίας. Το υπόλοιπο μέχρι το 100% είναι το μερίδιο του κεφαλαίου.

5. Οι απώλειες από τον πληθωρισμό έχουν σχετικό χαρακτήρα (με την έννοια πως ό,τι χάνεται για την εργασία μεταφέρεται στα εισοδήματα του κεφαλαίου), αφού σημαντικό μέρος τους (αλλά όχι το σύνολό τους) οφείλεται σε αύξηση του περιθωρίου κέρδους των επιχειρήσεων.

Βλέπε Χρήστος Λάσκος «Απλοϊκό μάθημα #5: Πληθωρισμός και καπιταλιστικό κέρδος, αναδημοσίευση στο commune από το Red and Black,

«Προς επίρρωση, επικαλούμαι πρόσφατη έκθεση της UNCTAD (Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη), η οποία τεκμηριώνει ότι, μεταξύ 2020 και 2022, το 54% της αύξησης των τιμών οφείλονταν στα πολύ αυξημένα περιθώρια

κέρδους.»

6. Το πραγματικό επιτόκιο καταθέσεων ισούται με το ονομαστικό επιτόκιο καταθέσεων (εν προκειμένω 0-0,1%) μείον τον πληθωρισμό.

7. Το στοιχείο του «κουρέματος» των καταθέσεων δεν υπήρξε επί των τριών μνημονίων – αντίθετα, τότε, η προστασία των καταθέσεων προβαλλόταν σαν λόγος για την επιβολή των περικοπών και φοροεπιβαρύνσεων. Ο πληθωρισμός έχει καθολική απαξιωτική λειτουργία – δεν «υπακούει» σε πολιτικές επιλογές και προπαγανδιστικά σχήματα.

8. Και δεν θα το έκανε, για τον ίδιο λόγο που δεν εγκαθιδρύθηκε: επειδή τα κόστη είναι τεράστια (σχεδόν 1 τρισ. ευρώ πανευρωπαϊκά) και θα έπρεπε να επιμεριστούν στο Δημόσιο και τις τράπεζες˙κι ύστερα θα έπρεπε να ξανασωθούν οι τράπεζες για να μην… κουρευτούν οι καταθέσεις – καπιταλιστικός παραλογισμός…

9. Τα κέρδη έχουν όντως βγει από τα μνημόνια, αφού έχουν ανακάμψει θεαματικά.

10. Βλέπε Commune, «10 χρόνια οικονομικής και κοινωνικής παρακμής», https://commune.org.gr/10-chronia-oikonomikis-kai-koinonikis-parakmis/

11. Η Λαγκάρντ καλεί ακούραστα τις κυβερνήσεις να μην παίρνουν μέτρα που αντιστρατεύονται το νόημα της αντιπληθωριστικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), δηλαδή μέτρα στήριξης ενάντια στον πληθωρισμό. Αυτό είναι το νέο, διεθνές «μνημόνιο» του «αντιπληθωριστικού αγώνα»: αφήστε τον πληθωρισμό να κάνει τη δουλειά του! «Θα υπάρξει πόνος», δηλώνει ο κεντρικός τραπεζίτης των ΗΠΑ Τζερόμ Πάουελ – και γνωρίζουμε πολύ καλά ποιοι εννοεί πως θα «πονέσουν» και πώς…